

§ 1 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Pål Jonson* (M) inträtt som ersättare för *Pia Hallström* (M) under tiden för hennes ledighet den 14 september–30 oktober.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Pål Jonson* som suppleant i justitieutskottet under *Pia Hallströms* ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 16 september–30 oktober* till

suppleant i justitieutskottet
Pål Jonson (M)

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2016/17:9 till näringsutskottet

§ 4 Svar på interpellation 2015/16:791 om bilateralt samarbete jämfört med Natomedlemskap

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):
Herr talman! Hans Wallmark har frågat mig följande:

- Vilka slutsatser drar försvarsministern av de utfästelser som gjorts av USA gentemot Sverige när det gäller vad de betyder i praktiken?
- Hur ser försvarsministern på att de utfästelser USA gjort gentemot Sverige inte finns i något dokument som gör dem bindande?

- Hur ser försvarsministern på skillnaden mellan USA:s utfästelser och Natos artikel 5?
- Hur bedömer försvarsministern att Ryssland uppfattar det uttalande Joe Biden gjorde, uppenbart riktat mot Ryssland, vid sitt besök i Sverige?

Försvaret av Sverige är ytterst vårt eget nationella ansvar. Detta gäller såväl vår nationella försvarsförmåga som förmågan att gemensamt agera med andra för att främja stabilitet och säkerhet.

De allt bredare bilaterala och multilaterala samarbeten som Sverige bedriver har en stabiliserande effekt i vårt närområde. Samarbetet med Finland, där vi också påbörjat en operativ planering för situationer bortom fredstida förhållanden, är ett sätt att ta ett bredare ansvar för säkerheten. Det är ett samarbete som noterats internationellt som ett nytt sätt att i vår del av Europa möta säkerhetsutmaningarna. Samarbetet med Danmark, liksom fördjupade samarbeten med de baltiska länderna, Polen, Storbritannien och USA, bidrar till att stärka säkerhetssamarbetet runt Östersjön men också till att göra den transatlantiska länken mycket tydlig.

Sveriges och Finlands engagemang inom Natos partnerskap är något som bidrar till vår säkerhet men också till en höjd militär förmåga. Det nordiska samarbetet, Nordefco, skapar ett nordiskt nätverk som genom åren genomfört över 100 samarbetsprojekt. Vårt syfte är att från en alliansfri position bygga ett säkerhetsnätverk runt Sverige. För att bygga detta nätverk starkt och hållfast behöver vi också använda oss av hela bredden av våra säkerhetspolitiska instrument som, förutom försvaret, omfattar diplomati, medling och förtroendeskapande åtgärder i syfte att bidra till avspänning och stabilitet. Dessa samarbeten kompletterar och stärker varandra och säkerheten i vårt närområde.

Det transatlantiska samarbetet är grundläggande för såväl amerikansk som europeisk säkerhet. Många regionala och globala utmaningar kan mötas endast om Europa och USA agerar tillsammans.

Sveriges bilaterala samarbete med USA är högt prioriterat, vilket också framgår av den gemensamma avsiktsförklaring som jag och min amerikanske kollega, försvarsminister Ashton Carter, undertecknade i juni i år. Avsiktsförklaringen omfattar fem områden: interoperabilitet, övningar och utbildning, materielsamarbete, forskning och utveckling samt multinationella operationer. Genom samarbete skapas förutsättningar för att agera tillsammans. Mot bakgrund av de ställda frågorna vill jag betona att samarbetet inte innebär gemensamma planer eller åtaganden.

Vårt partnerskap med Nato utvecklas kontinuerligt främst inom ramen för det individuella partnerskapsprogrammet EOP, Enhanced Opportunities Programme, och rör bland annat förmågeutveckling, ökat övningssamarbete, förbättrat informationsutbyte och en fördjupad säkerhetspolitisk dialog mellan Sverige, Finland och Nato om säkerheten i närområdet.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller nordiskt land. Vi tar ansvar för vår gemensamma säkerhet. Det är dock inte fruktbart att låsa sig i specifika scenarier eller vilka konkreta åtgärder som skulle krävas i sådana situationer.

En ökad svensk militär förmåga i enlighet med den försvarspolitiska inriktningen 2016–2020 är nödvändig för att höja försvarströskeln, men också för att ge en tydlig signal till omvärlden att vårt land tar sitt säkerhetspolitiska ansvar med den militära alliansfriheten som grund.

Prot. 2016/17:4
16 september

Svar på
interpellationer

Anf. 2 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret på min interpellation. Men, herr talman, merparten av de frågor jag ställde fick i grunden inget svar av försvarsministern. Då vill jag upprepa en del av kärnfrågorna igen.

Finns det eller finns det inte någon form av förpliktelser eller åtaganden, öppna eller dolda, från USA:s sida? Det här är binärt. Det kan bara vara nolla eller etta. Det kan bara vara på eller av. Svaret från försvarsministern är centralt. Om dessa inte finns kan vi tro, hoppas, önska, vilja att andra länder, inklusive USA, kommer till vårt bistånd om något allvarligt skulle inträffa i vårt närområde. Men vi kan aldrig veta. Vi kan bara veta om det finns bindande förpliktelser att andra kommer till vår hjälp.

Såvitt jag bedömer det finns egentligen bara ett sätt att verkligen veta, inte tro, hoppas, önska, be, nämligen via ett svenskt Natomedlemskap.

Herr talman! USA:s vicepresident Joe Biden var i Stockholm för ett par veckor sedan. I samband med det gjorde han ett antal uttalanden. På svenska lät det ungefär så här: Låt det inte råda några missförstånd, hos herr Putin eller någon annan, om att detta är okränkbart territorium ...

Det okränkbara territoriet Joe Biden syftade på var naturligtvis Sverige. I samband med uttalandet skrevs flera mediereportage om detta. En av dem proklamerade att USA:s besked till Putin välkomnas av ministern. Ministern i det här fallet, herr talman, är försvarsminister Peter Hultqvist.

I en tidningsartikel står det bland annat att regeringen välkomnar att USA:s vicepresident Joe Biden varnat Ryssland för att kränka svenskt territorium. Bidens budskap är resultatet av två års intensiva kontakter med USA. Det är ett viktigt uttalande och en bra signal som vi välkomnar, säger Peter Hultqvist.

Herr talman! Vad betyder detta? Vad har det för status? Har vi eller har vi inte? Det är de centrala frågorna. Om vi inte har, finns det bara en väg för att öka svensk säkerhet och säkerheten i Östersjöregionen, nämligen genom ett svenskt Natomedlemskap.

Därför är den centrala frågan: Finns det eller finns det inte någon form av outtalat eller dolt löfte alternativt outtalad eller dold förpliktelse?

Försvarsministern hänvisade till det avtal som han har undertecknat med sin amerikanske motpart, det vill säga USA:s försvarsminister. Det avtalet har en öppen del och en hemlig bilaga. Finns det något i den hemliga bilagan som kan kasta ljus över detta?

Det här är centrala frågor som jag tycker att försvarsministern måste besvara och förklara. Finns det eller finns det inte? Vad är den stora principiella skillnaden mellan att tro, hoppas, önska, be, vilja och att verkligen veta?

Anf. 3 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Först vill jag uppmana Wallmark att lyssna på vad jag säger. Jag skulle vilja uppmana Wallmark att läsa igenom den skriftliga versionen av mitt svar en gång till. Där står följande: ”Mot bakgrund av de

ställda frågorna vill jag betona att samarbetet inte innebär gemensamma planer eller åtaganden.”

Jag anser att de frågor som Wallmark återigen ställer besvarades och klarades ut i mitt inledande svar. Läs igenom texten efteråt, och notera vad som står i svaret. Lyssna på vad jag säger! Driv inte debatt om något som redan är utklarat.

När man ska bedöma vad vi försöker göra, enligt det riksdagsbeslut Wallmark själv har deltagit i, är det fråga om att fördjupa en mängd olika typer av relationer. Det här handlar inte bara om relationen Sverige–USA. Jag vet att det finns intressenter i debatten som driver att det antingen ska vara en relation med USA eller att gå med i Nato. Så enkelt ser inte vi att det här är, utan det handlar om en palett av åtgärder.

Det svensk-finska samarbetet, där vi också tittar på scenarier bortom fredstida förhållanden, kontinuerligt övar gemensamt med armé, flyg och marin och gör en lång rad arrangemang för att ömsesidigt förstärka varandra, är ett betydelsefullt samarbete som är en säkerhetspolitisk signal. Det indikerar också möjligheter utifrån krisen skulle vara framme.

Det vi nu gör genom att vi går med i cybercentret i Tallinn och centret för strategisk kommunikation i Riga samtidigt som vi förnyar våra övriga relationer till de baltiska länderna, genom att vi skriver avtal med Polen och även deltar i övningsverksamhet i Polen, exempelvis övningen Anakonda 16, genom att vi har avtal med Danmark om att i vissa lägen kunna utnyttja både luftrum och baser, genom att vi inom Nordefco har hundratalet olika typer av projekt och med Storbritannien ett avtal med 53 punkter och genom att vi har byggt det här avtalet med fem punkter i förhållande till USA – allt det är sådant som ingår i en strategi att förebygga en konflikt, att skapa en tröskel, att skapa interoperabilitet och möjligheter att samarbeta utifrån någon sorts arbetsfördelning i en krissituation.

Men det viktigaste är faktiskt att se till att förebygga konflikter. Jag hör aldrig någonsin att Wallmark eller någon annan moderat talar om det. Hur ser det konfliktförebyggande scenariot ut? Har ni över huvud taget någon idé på den punkten? Det verkar inte vara intressant för er. Ni diskuterar vad man gör i det absolut sista läget i en krissituation, men det är den vi ska förhindra att den uppstår.

Vi är väl överens om analysen att uppstår det en konflikt i vår del av Europa blir vi alla på ett eller annat sätt indragna. Därför måste man, oavsett om man är med i Nato eller inte, titta på och förbereda möjligheter att agera gemensamt i ett sådant läge. Det är först i det läget som vi vet exakt hur vi gör arbetsfördelningen mellan länderna – vem som gör vad i en sådan situation.

Det vi gör med USA, det vi gör med Storbritannien, det vi gör med andra och det vi gör inom ramen för Natos partnerskap är alltså en mångfasetterad palett av åtgärder för att förebygga en konfliktsituation och skapa trösklar men också kunna agera i en situation där vi har en kris som vi inte kan förutse hur den ser ut.

Anf. 4 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Tack för kommentaren, försvarsministern! Det försvarsministern missar är att alla de här åtgärderna handlar om att höja tröskeln. Det vidimeras också delvis. Det innebär inte att det är det som ska användas i den sista situationen.

Genom att vara med och höja tröskeln och öka säkerheten för Sverige och i Östersjöregionen kan vi medverka till att säkra freden och stabiliteten. Det är därför frågor av den här typen är så centrala. Vilka mått och steg vidtar vi, hur samarbetar vi och hur får vi ytterst olika former av säkerhetsgarantier? Det är ett led i att öka säkerheten och därmed stabiliteten och därmed trygga freden.

Om försvarsministern är så entydig som jag tolkade honom i hans förra inlägg liksom i svaret som nu har kommit förstår jag att det inte finns några bindande garantier eller löften från USA:s sida. Då återstår mina övriga frågor, som jag väckte i interpellationen.

Hur ser försvarsministern på skillnaden mellan det Biden sa i Stockholm som ministern uppskattade och artikel 5, som innebär att man har bindande säkerhetsgarantier?

Nu skapar man det här nätet av olika former av samarbeten och samverkan med huvudsakligen Natoländer – Finland finns med, men det är huvudsakligen Natoländer som försvarsministern räknar upp: Polen, Tyskland, Storbritannien, USA. Hur kommer det att uppfattas av andra aktörer kring Östersjön, till exempel Ryssland?

Jag menar att det försvarsministern och den här regeringen är på väg att försätta Sverige i är en osäkerhetssituation. Vi skaffar oss en massa åtaganden och bygger relationer som i grunden är väldigt bra. Men det centrala är att om det smäller, då saknar Sverige bindande löften och garantier att andra kommer till vår hjälp. Återigen: Det innebär att vi kan tro, hoppas och önska så som försvarsministern och den här regeringen gör, men vi kan aldrig veta. Det är därför det är en sådan grundläggande skillnad mellan ett Natomedlemskap med artikel 5 och den här tro-och-hoppaslinjen. Det gör att försvarsministern, även om det inte är ambitionen eller meningen, är på väg att försätta Sverige i en osäkerhetssituation.

Herr talman! Låt mig dessutom citera ur den utredning som presenterades för en vecka sedan av ambassadör Krister Bringéus och som berör mycket om Nato. På s. 84–85 står det så här:

”Planering för samordning av amerikanska respektive svenska åtgärder i händelse av en kris i Östersjöområdet sker, vad utredningen förstått, inte i dag. Den operativa planeringen är för svenskt vidkommande nationell, medan den amerikanska bedrivs i två spår, ett Natospår och ett amerikanskt. Processerna är omgärdade av stor sekretess.

Det innebär att man på amerikansk sida inte har kännedom om vilka svenska förberedelser som vidtas, och att Sverige inte har kunskap om hur USA och Nato för sin del operativt skulle hantera en kris.”

Och så kommer slutsatsen: ”Enligt utredningens uppfattning kan detta begränsa västs sammantagna konfliktavhållande förmåga i Östersjöområdet.”

Svaret som försvarsministern ger – nej, vi har inget samarbete av den typen på den höga nivån, och vi har inga utfästelser – innebär att vi ändå står svaga i förhållande till den situation som kan uppstå i Östersjöområdet. Jag skulle vilja att försvarsministern utvecklar den här osäkerhetslinjen genom att förklara vad skillnaden är mellan det Biden sa i Stockholm som försvarsministern gillade och den bindande säkerhetsgaranti som finns i artikel 5. Hur kommer detta att uppfattas av andra länder?

Anf. 5 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Om Wallmark anser att övningsverksamhet, informationsutbyte och olika typer av materielsamarbeten skapar osäkerhet, då begriper inte jag vad Wallmark pysslar med.

Är det en osäkerhetsskapande åtgärd att Sverige deltar i Baltops? Är det en osäkerhetsskapande åtgärd att vi bedriver cross-border training? Är det osäkerhetsskapande att vi är med i Cold Response eller Arctic Challenge Exercise? Det är ett oerhört märkligt synsätt som Wallmark här redovisar.

Jag kan konstatera att den regering jag representerar har gjort oerhört mycket mer för att fördjupa våra internationella samarbeten och nätverk och driva praktisk aktivitet på detta område jämfört med vad ni över huvud taget var i närheten av under den tid ni satt i regeringsställning. Jag har agerat utifrån det som står i försvarsbeslutet och som svensk riksdag har beslutat. Om svensk riksdags beslut när det gäller övningsverksamhet och alla de här samarbetena, beslut som Wallmark själv har deltagit i, skapar osäkerhet bör väl Wallmark ställa frågan till sig själv vad det egentligen är han är med och trycker på knappen för i svensk riksdag i stället för att stå här och driva någon sorts populistisk polemisk debatt med mig.

Däremot skulle det vara intressant att höra med Wallmark om följande. Det är klart att ett Natomedlemskap innebär en geopolitisk förändring. Det är klart att det kommer att uppfattas rätt dramatiskt också i vår omvärld. Det kommer att sätta press på Finland, exempelvis. Det kommer att leda till olika typer av aktiviteter. I utredningen som det nu är så populärt att hänvisa till i olika sammanhang och som av vissa tycks vara upphöjd nästan till lagstiftningens nivå talar man om ett ökat spänningsläge. Men det är ingenting som verkar bekymra er på något vis – att man måste hantera olika typer av balanser för att hitta den rätta balansen för svensk del utifrån vår geografiska position.

Varför är ni beredda att ta ett ökat spänningsläge? Tänker ni er in i vad det egentligen innebär i form av ökad aktivitet på det psykologiska planet och på cybersidan, övningsverksamhet och olika typer av provocativa uppträdanden? Har ni över huvud taget funderat över de sakerna? Kan det vara så att det i den tid vi nu lever i, med den väldigt komplexa miljö vi har att hantera, är betydligt mer begåvat att utifrån en militärt alliansfri position tillsammans med Finland manövrera med olika typer av samarbeten och bygga olika typer av handlingsmöjligheter i en krissituation? Det går faktiskt att samarbeta med länder oavsett om man är med i Nato eller inte.

Om Wallmark delar den uppfattning som riksdagen har beslutat och som han själv bevisligen har tryckt på knappen för, att ett land inte kan stå utanför en krissituation i vår del av Europa om den uppstår, är det ju också så att vi oavsett om vi tillhör Nato eller inte kommer att ha en roll i detta. Hur det här kommer att se ut är väldigt svårt att förutse. Det är många experter som har scenarier kring detta, men ingen av dem kan leda i bevis att det är så det kommer att se ut i en krissituation.

Men vad är det egentligen som ska göras för att undvika konflikter och höja trösklar? Det är kombinationen av det vi gör och diplomatin, utbytena och alla åtgärder av den typen på den civila sidan. Denna kombination är alternativet till att bara ensidigt koncentrera sig på och tro att Natomedlemskap löser våra problem.

Anf. 6 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Det är beklagligt att försvarsministern inte kan lyssna på sig själv. Han anger ju väldigt många fakta som talar i en och samma riktning, men han kan inte passera sin egen ideologiska och av tradition uppbyggda vall.

Det vi nu gör med allt det som denna regering och även alliansregeringen har initierat och flera saker som vi har fattat beslut om i Sveriges riksdag är att vi ökar samverkan och samarbetet med andra länder. Det är i grunden bra. Det är bra att vi samverkar ytterligare och fördjupat med Natoländer som Polen, Tyskland, Storbritannien och USA. Det är bra att vi också i närområdet samverkar med exempelvis Finland. Men det gör ju att det finns en fortsättning, en logisk linje.

Det försvarsministern har så svårt att hantera är skillnaden mellan att veta med säkerhet att andra kommer till vår hjälp, vår undsättning och vårt bistånd om något skulle hända och att inte veta det. Det försvarsministern lutar sig mot är en linje som innebär att man kan tro, hoppas och önska. Men man kan inte veta, och det är det som skapar försvarsministerns osäkerhetslinje. Det är inte alla de bra besluten om ökat samarbete. Det är inte alla de bra beslut som innebär att vi stärker den svenska försvarsförmågan, utan det är oförmågan att se den logiska fortsättningen. Det är det som innebär att det, i det ökade spänningsläge vi befinner oss i, finns en osäkerhet.

Jag tycker att det vore mycket tydligare och ärligare att klargöra exakt vad som är vår förhoppning, nämligen att vi utgår från och vet att andra kommer till vår hjälp om något skulle hända och att vi planerar och arbetar för det. Det tror jag, herr talman, skulle medverka till att öka säkerheten för Sverige och i Östersjöområdet. Försvarsministern säger själv att vi har en roll att spela om något händer. Problemet är att vi i så fall enligt försvarsministern har en roll att spela utan att veta att andra kommer att bistå oss.

Anf. 7 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Vad vet Wallmark om exakt vad som händer i en konfliktsituation? Och vad vet Wallmark om vad som då är klokast att göra, hur en eventuell arbetsfördelning ser ut och hur effektivt detta har hantearats i olika organisationer?

Jag vill bara påminna om att vi nu har gett bistånd och stöd till Frankrike genom EU:s artikel 42.7. Att göra det är behäftat med en viss tidsåtgång. Man kan fundera på hur det kommer att se ut i en akut situation. Men vi ingår i ett solidariskt nätverk med andra länder, där vi har fullföljt vårt åtagande i ett sammanhang. Jag förutsätter att andra gör det i ett motsvarande läge om vi skulle drabbas.

Däremot berör Wallmark inte i grunden det jag frågade om: Hur har man tänkt sig att hantera ett stigande spänningsförhållande, som beskrivs i den utredning som Wallmark nu hänvisar till nästan med Bibelns tyngd? Hur ska det hanteras?

Vad vi försöker göra är att så långt som möjligt skapa stabilitet och inte bidra till ett ökat spänningsförhållande genom att inte ändra den säkerhetspolitiska doktrinen men samtidigt se med klara ögon vad som händer runt omkring oss. Därför höjer vi vår egen militära förmåga och fördjupar de

Prot. 2016/17:4

16 september

Svar på
interpellationer

samarbeten vi bedriver. I detta ingår naturligtvis också möjligheter att skapa mer interoperabilitet i den händelse det visar sig att en sådan arbetsfördelning är rimlig i ett specifikt krisscenario. Det är väldigt svårt att säga exakt hur ett sådant scenario kommer att se ut.

Jag vill understryka att vi här diskuterar hypotetiska händelser, men det vi har att göra i dag är att hantera ett säkerhetspolitiskt scenario där läget har försämrats men där vi också måste ha ambitionen att inte göra tvära kast så att vi driver upp detta ytterligare från vår sida. Men vi får för den skull inte heller vara naiva utan måste vidta de åtgärder som riksdagen och Wallmark själv har tagit upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2015/16:729 om förtryck och våld mot flickor och kvinnor på asylboenden

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Robert Hannah har frågat mig

- hur jag tänker agera mot förtrycket av flickor och kvinnor på boenden för asylsökande
- om jag tänker vidta åtgärder för att säkerställa att det finns information på asylboenden om vart kvinnor kan vända sig om de är utsatta för hedersförtryck, våld i nära relationer, trakasserier eller annat förtryck
- om jag är beredd att ta initiativ till att införa en obligatorisk introduktionskurs för alla som kommer hit, så att alla tidigt får kunskap om vilka rättigheter och skyldigheter som följer av Sveriges grundlagar.

Det är självklart att alla asylsökande i Sverige ska kunna känna sig trygga under sin vistelse i anläggningsboendet och att de inte ska utsättas för någon form av våld, förtryck eller trakasserier. Migrationsverket ansvarar för att tillhandahålla boende åt de asylsökande som inte ordnar sitt boende själva. Om det förekommer brottsliga handlingar i Migrationsverkets boenden är det myndighetens ansvar att se till att dessa anmäls till polisen.

Samtliga asylsökande som erbjuds plats på asylboenden informeras om vilka boenderegler som gäller. Av informationen framgår att alla ska kunna känna sig trygga i sin boendemiljö samt vikten av att alla i boendet respekterar varandra. Ansvar för att sprida kunskap om vilka regler och grundvärderingar som gäller i Sverige vilar på många av samhällets aktörer. Migrationsverket ger information tidigt i asylprocessen, men även andra som möter asylsökande – som skolan, sjukvården, socialtjänsten, polisen och inte minst det civila samhällets aktörer – har en viktig roll att spela.

Det är en självklarhet att de som flytt och söker en fristad i vårt land också ska följa våra lagar när de kommer hit. För att öka säkerheten och upprätthålla ordningen på asylboendena har Migrationsverket tillsammans med Polismyndigheten vidtagit åtgärder som lett till att antalet väktare och ordningsvakter vid boendena har ökat markant.

Migrationsverket samarbetar även med Polismyndigheten vid bedömningar av huruvida personer bör flyttas från ett asylboende för att undvika incidenter. I den bedömningen ligger fokus på den drabbade och på vad som är bäst för honom eller henne. Huvudprincipen är att den som orsakat en incident ska flyttas och inte den som drabbats.

I syfte att kunna erbjuda utsatta asylsökande tryggare boende med högre personaltäthet och färre medboende planerar Migrationsverket att under hösten öppna ett antal trygghetsboenden i storstadsområdena.

Trots vidtagna åtgärder kan en utdragen väntan under asylprocessen göra boendesituationen ansträngd, och det kan uppstå konflikter i boendet. Det är därför viktigt att asylsökande får en meningsfull sysselsättning under väntetiden samt att Migrationsverket jobbar för att förkorta handläggningstiderna.

Regeringen följer situationen på landets asylboenden genom en nära dialog med berörda myndigheter och kommuner. Jag litar på att Migrationsverket vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att de asylsökande ska känna sig trygga i sina boenden, och jag avser därför inte att i nuläget vidta några ytterligare åtgärder rörande dessa frågor.

Då Robert Hannah, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade förste vice talmannen överläggningen avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:747 om grov kvinnofridskränkning

Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Roger Haddad har frågat mig om jag delar Liberalernas syn att minimistrafvet för grov kvinnofridskränkning bör skärpas. Han har också frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta med anledning av riksdagens tillkännagivande om lagstiftningen om grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning. Slutligen har han frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att utvärdera lagstiftningens effektivitet och förbättra stödet till kvinnor och män som utsätts för grova hot och grovt våld från närstående eller tidigare närstående.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor och andra närstående är ett högt prioriterat område för regeringen. Upprepade övergrepp i form av hot, våld och trakasserier mot personer är ett samhällsproblem som regeringen tar på stort allvar. Det handlar oftast om kvinnor som utsätts av män som de har eller har haft en nära relation med. Samhället måste reagera starkt mot denna typ av brottslighet och markera allvaret i sådan upprepad kriminalitet. Det måste därför finnas en effektiv straffrättslig lagstiftning.

Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skärptes den 1 juli 2013. En löpande uppföljning av strafflagstiftningen och dess tillämpning sker inom ramen för berörda brottsbekämpande myndigheters verksamhet. Det kan därutöver finnas behov av att närmare utvärdera tillämpningen av vissa specifika lagändringar. Reformen på det straffrättsliga området bör utvärderas först efter det att lagstiftningen har varit i kraft en

Prot. 2016/17:4
16 september

Svar på
interpellationer

tid. Jag avser att återkomma beträffande frågan om en utvärdering. Beroende på vad en sådan utvärdering visar kommer jag att ta ställning till behovet av en stärkt lagstiftning.

Utöver den straffrättsliga lagstiftningen är det viktigt att stora ansträngningar görs för att förhindra att brotten över huvud taget begås. Det främsta verktyget i det sammanhanget är ett starkt brottsförebyggande arbete. Som jag redan framhållit är det högt prioriterat för regeringen att förebygga och motverka våld och andra övergrepp mot kvinnor och barn.

Regeringen har som ett mål satt upp att andelen personer i befolkningen som blir utsatta för våld i nära relationer ska minska. Det långsiktiga målet är att våldet helt ska upphöra. För att nå det målet lägger regeringen stor vikt vid att utveckla arbetet med att förebygga brott och stödja brottsoffer. Regeringen har sedan tillträdet 2014 beslutat om en mängd åtgärder. Bland dessa kan nämnas kraftigt förstärkta resurser till kvinnojourerna, myndighetsuppdrag avseende brottsofferstödande åtgärder och ett uppdrag till en utredare att se över regelverket för elektronisk övervakning av kontaktförbud.

Det är regeringens förhoppning att detta arbete ska bidra till förbättrade resultat när det gäller till exempel att tillgodose brottsoffers rättigheter och deras behov av stöd och skydd.

Anf. 10 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Tack, justitieminister Morgan Johansson, för svaret! Liberalerna har ju länge, även när vi hette Folkpartiet, i justitieutskottet aktivt drivit på för att uppmärksamma kvinnovåldet, för att se över regelverket för villkorlig frigivning och elektronisk fotboja och hur man kan stärka skyddet för kvinnor som utsätts för hot och våld i nära relationer. Jag delar ministrarnas uppfattning att det är ett stort samhällsproblem som kräver att vi agerar nu.

Tyvärr fick vi under våren återigen uppleva ett tragiskt fall. Lotta, 41 år, mördades av sin före detta sambo. Nu kan regeringen inte gå in i enskilda ärenden, men vi ser i statistik från Brottsförebyggande rådet att det varje år i genomsnitt är 13 kvinnor som mördas av sin sambo eller före detta make. Det är ett misslyckande.

Därför blir jag också besviken när regeringen inte ger konkreta svar, oavsett om det gäller minimistrafvet för grov kvinnofridskränkning, som vi vill höja från nio månader till minst ett års fängelse, eller den utvärdering av lagstiftningen som vi i Alliansen genomförde den 1 juli 2013.

Statsrådet återkommer beträffande utvärderingen och säger att de straffrättsliga reformerna ska utvärderas efter ett tag. Nu har det ju gått drygt tre år. Jag vill gärna veta lite mer om hur det går. Detta är viktigt. Det finns också ett tillkännagivande, alltså en uppmaning från riksdagen till regeringen, om att genomföra denna utvärdering. Jag tycker att det är på sin plats med ett tydligt besked.

Det gäller även regelverket om elektronisk övervakning, alltså om hur man kan förebygga att en exmake eller exsambo överträder kontaktförbud. Regelverket för elektronisk fotboja ställer väldigt höga krav i dag. Enligt de siffror jag sett var det förra året bara två personer som blev dömda till att ha elektronisk fotboja. Även där gjorde vi ett tillkännagivande till regeringen i mars 2015. Det är positivt i så måtto att man efter ett år kom

tillbaka med ett direktiv till en utredare, men vi saknar ett tillägg om rehabiliteringsprogram i samband med villkorlig frigivning. Många av förövarna – våldtäktsmän och andra brottslingar – blir villkorligt frigivna utan några som helst krav på att delta i olika typer av program. Vi anser att det finns utrymme att skärpa lagstiftningen så att man kan tvinga en person som har begått väldigt allvarliga sexualbrott att delta i olika rehabiliteringsprogram. Om personen inte accepterar det anser vi att det ska kunna få konsekvenser för permissioner och den villkorliga frigivningen.

Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag uppskattar naturligtvis Roger Haddads engagemang i frågan, men man kan inte visa engagemang bara när man är i opposition; man måste också göra det i regeringsställning. Enligt min uppfattning finns det ganska mycket övrigt att önska när det gäller den tidigare borgerliga regeringens hantering av de här frågorna. Jag ska återkomma till det alldeles strax.

Det var vi socialdemokrater som införde brottet grov kvinnofridskränkning en gång. Det var i slutet av 1990-talet. Laila Freivalds var justitieminister, och jag jobbade själv med kriminalpolitik i Statsrådsberedningen vid den tiden. Jag minns det mycket väl.

Detta var bara en del i ett stort arbete för att lyfta hela frågan. Vi tog fram ny lagstiftning och särskilda handlingsplaner. Vi avsatte pengar. Hela grundsyftet var precis detsamma som vi uttrycker i dag, nämligen att vi måste få ett slut på mäns våld mot kvinnor. Det är hela målsättningen med arbetet.

Arbetet är långsiktigt och innehåller många olika delar. Det handlar om att förebygga brotten. Det handlar om att lagföra gärningsmännen. Det handlar också om stödja brottsoffren. Det jobbet gjorde vi i slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet, och vi fortsatte att arbeta med det under vår regeringstid.

Under de åtta borgerliga åren hände inte särskilt mycket. Ni gjorde egentligen bara en sak, nämligen att höja minimistrafvet från sex till nio månader. Det kan man säga mycket om. Den lagskärpningen ska vi naturligtvis utvärdera. Den tillkom den 1 juli 2013. Men vi måste först ha ett underlag som är stort nog för att det ska vara meningsfullt att göra en utvärdering.

Jag tror att man går bort sig lite om man tror att det effektivaste sättet att få bort mäns våld mot kvinnor är att lägga på ytterligare någon månad eller två i straffskalan när det gäller grov kvinnofridskränkning. Det finns andra åtgärder man måste vidta och som enligt min uppfattning är mycket effektivare. Det är precis dessa åtgärder vi håller på med just nu. På dessa områden gjorde den borgerliga regeringen i praktiken ingenting.

En sådan åtgärd är stöd till brottsoffer. Vi ökar nu stödet till kvinnojourerna kraftigt. Vi lade på 25 miljoner kronor 2015, och vi lägger i år på ytterligare 100 miljoner kronor till kvinnojourerna. Det är ofta de som tar hand om och ger skydd åt de kvinnor som utsatts för brott. Det blir 100 miljoner årligen 2016, 2017, 2018 och 2019.

Vi förstärker brottsofferjourerna med ytterligare 8 miljoner kronor bara i år. Det är bara det totala anslaget; sedan tillkommer ytterligare en del som

gäller Brottsofferfonden, där vi har ombalanserat fondens medel så att man ska kunna ge mer pengar till detta ideella stöd.

Dessa ideella organisationer, kvinnojourer och brottsofferjourer, har en otroligt viktig uppgift så att människor ska orka stå distansen ut – att klara av en rättegång och allt som är förknippat med det. De erbjuder också ett stöd så att man till exempel ska kunna ta sig ur ett destruktivt äktenskap eller en annan relation. Dessa organisationer har nu mer resurser att röra sig med i sitt arbete än de någonsin tidigare har haft.

Min fråga till Roger Haddad är: Om ni nu tycker att detta är lika viktigt som jag tycker att det är, varför agerade ni inte under er tid i regeringen?

Anf. 12 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Statsrådet Morgan Johansson är oerhört dåligt påläst. Jag vill påminna om integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, Folkpartiet, och jämställdhetsminister Maria Arnholm, som påbörjade arbetet med Jämställdhetsmyndigheten, som ni i går presenterade som ert eget initiativ. Självklart är det bra med jämställdhetsmyndigheter och det brottsförebyggande arbetet, men kom inte och säg att vi inte gjorde något!

Jag satt i Rikspolisstyrelsens styrelse under fyra år förra mandatperioden och följde då Nyamko Sabunis och Maria Arnholms engagerade arbete mot mäns våld mot kvinnor och mot det hedersrelaterade våldet. Det finns många miljarder kronor i de beslut som alliansregeringarna fattat under de senaste åtta åren. Det har handlat om att förbättra Åklagarmyndighetens och polisens verksamhet och om att stötta kvinnojourer och brottsofferjourer. Kom inte och säg att de ministrarna inte gjorde något, för det är inte sant!

Ja, vi skärpte straffen 2013. Men vi anser nu, tre år efteråt, att det inte var tillräckligt. Det är därför vi nu kräver en utvärdering. Det är inget vi gör efter två månader utan efter tre år. Vi konstaterar att Brottsförebyggande rådet för de senaste fem åren visar 13 418 anmälda fall av grov kvinnofridskränkning med 1 027 dömda män.

Det är 1 027 dömda män de senaste fem åren bland 13 418 ärenden. Det är väl något slags indikation på att regelverket och lagstiftningen inte är tillräckliga, herr statsråd?

Sedan gäller det den andra delen. Jag såg i propositionslistan en proposition som möjligen tangerar det här, nämligen den som är aviserad i december och som handlar om allvarliga våldsbrott, olaga hot, misshandel och så vidare. Även den utredningen beställdes av alliansregeringen 2013. Man presenterade sitt betänkande och sina förslag 2014. Det är det som statsrådet nu sitter och jobbar med och tittar på.

Också Carin Götblad, som just nu är regionchef för polisregion Mitt – det är bland annat Uppsala och Västmanland – tittade på de här frågorna väldigt djupt och seriöst. Hon gjorde ett mycket fint arbete just med fokus på det brottsförebyggande arbetet. Det är en punkt som jag särskilt tar fasta på i hennes rekommendationer eller varningar. Det är risken att enskilda, inte minst kvinnor, som är brottsoffer, våldsoffer, våldtäktsoffer och offer för misshandel riskerar att falla mellan stolarna. Det är det vi har sett enskilda exempel på under det senaste halvåret och året. Det händer mellan polisen och åklagaren eller i andra delar av rättskedjan. Det är därför det fortfarande inträffar situationer där exsambor och exmakar kan fortsätta

att hota, trakassera och till slut till och med kanske misshandla sina före detta partner så pass allvarligt att de avlider.

Det är en brist i rättskedjan. Det är därför vi i ett väldigt uppmärksammat fall också kräver en haverikommission, men inte just för det specifika fallet, som jag, herr talman, skriver i min interpellation. I en sådan granskning borde man i så fall titta på alla de här fallen. Har staten, samhället och rättskedjan gjort något fel som har lett till de här tragiska händelserna, som hade kunnat förhindras?

Det hjälper inte att bara prata om stöd till kvinnojourer och brottsofferjourer. Jag tycker att det är positivt, men regelverket är inte tillräckligt bra. Inte minst vill jag fortfarande ha svar på: Blir det en utvärdering? Och vad tycker ministern om minimistraff för kvinnofridskränkning?

Anf. 13 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Min kritik går ut på detta: Under er regeringstid tillsatte ni visserligen utredningar, men det hjälper inte. Man måste göra någonting i verkligheten också. Ett av de stora misstag som ni gjorde under de åtta åren var att ni aldrig utvecklade stödet till brottsoffer, till kvinnojourerna och till brottsofferjourerna på det sätt som vi nu gör. Det är när det finns människor på plats som kan hjälpa den som har blivit utsatt för brott och när det finns boendeplatser som kan ge ett skydd åt den som har blivit utsatt för brott som man får några riktiga resultat.

Sedan säger Roger Haddad att det fanns ministrar som tillsatte utredningar om jämställdhetsmyndighet. Javisst, det är klart. Vi kommer nu att genomföra den och alla de förslagen. Det lanserade vi i går, som Roger Haddad vet. Det kommer vi att göra. Men det hjälper inte om man inte också är beredd att sätta av resurser för det.

Jag googlade faktiskt på Liberalernas budgetmotion förra året för att se om ni där säger någonting om brottsoffer och kvinnojourer. Den enda gången ni i den motionen nämner ordet brottsoffer är när ni nämner Brottsoffermyndigheten. I övrigt är det ingenting. Kvinnojourer nämner ni inte över huvud taget i er budgetmotion. Det visar, tycker jag, vilken prioritet som ni är beredda att ge de här frågorna när det gäller att verkligen gå fram med pengar.

Som sagt: Det var 25 miljoner kronor mer till kvinnojourerna redan förra året. Det är 100 miljoner kronor mer från och med i år. Det är ytterligare 8 miljoner kronor mer till brottsofferjourerna i år. Det innebär att dessa verksamheter som är så viktiga för att man ska kunna klara upp brotten har mer resurser än någonsin att röra sig med. Det handlar om brottsofferstödet.

Sedan ser vi över reglerna för övervakning med elektronisk fotboja. Det är regler som infördes under förra perioden, ja. Men det tog väldigt lång tid att få det på plats, bland annat av tekniska skäl, vad jag förstår. Det var förklaringen från den tidigare regeringen. Nu är det på plats. Det används, tycker jag, i alltför liten utsträckning. Därför har vi tillsatt den översyn som Roger Haddad efterfrågar. Jag får ett resultat av den översynen i januari. Då kommer vi att gå vidare. Regeringens inriktning är klar. Vi vill se en utökad användning av elektronisk fotboja när det gäller över-

Prot. 2016/17:4
16 september

Svar på
interpellationer

vakning – i det här fallet talar vi om män som förföljer sina tidigare kvinnor. Den inriktningen vill vi ha. När jag får underlaget i januari kommer vi att gå vidare med det.

Ytterligare en fråga som berör det här området och som vi också är på väg fram med gäller den stora översynen av sexualbrotten, som vi faktiskt drev igenom i opposition under förra perioden. Vi fick ett tillkännagivande från riksdagen om att tillsätta en ny utredning för att se över hela sexualbrottslagstiftningen. En sådan utredning blev då tillsatt. Redovisningen tar jag emot om ett par veckor. Den innehåller, som jag förstår det, skärpningar när det gäller lagstiftning i fråga om synen på sexualbrotten i en del avseenden. Men den kommer också att innehålla annat. Det har varit en del av deras uppdrag att se över det stöd som man ger till den som har utsatts för brott. Det handlar om målsägandebiträdesstöd redan från början. Det är också en viktig fråga som vi från socialdemokratiskt håll har drivit under en väldigt lång tid. Reformeringen av sexualbrottslagstiftningen och bättre stöd för dem som utsatts för de här brotten kommer att vara en av de stora frågorna för resten av mandatperioden för oss.

Jag vill slutligen lägga till det som vi presenterade i går. Utöver att tala om strafflagstiftningen och att stödja brottsoffren handlar det också om att lägga stort fokus på att förebygga den här typen av brott. Där kan alla de åtgärder som Roger Haddad talar om, bland annat rehabiliterande åtgärder, komma in. Där är vi beredda att gå fram med sammanlagt 900 miljoner kronor från 2017 till 2020.

Anf. 14 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Statsrådet! Det är klart att vi avsatte pengar till handlingsplaner mot hedersrelaterat våld och våld mot kvinnor. Det finns regeringsbeslut på det. Jag tror att det lades åtminstone ett par miljarder totalt sett på att förstärka de här handlingsplanerna från Nyamko Sabunis tid till Maria Arnholms tid i samarbete med justitieminister Beatrice Ask – jag såg att hon kom in i kammaren nu.

Men det krävs andra insatser än brottsförebyggande och förebyggande. Vi har visst väckt motioner. Men det behöver inte alltid handla om pengar. Det kan vara lagförändringar. Det är vi som har gjort tillkännagivandet om till exempel utvärdering av lagen från 2013 om grov kvinnofridskränkning. Det är vi som har gjort tillkännagivandet till regeringen om elektronisk fotboja. Det är vi som har tillsatt de utredningar som ni nu ska försöka gå vidare med i form av propositionsförslag till riksdagen.

Hade vi inte tagit de initiativen 2013 och 2014 hade vi fått vänta i ytterligare tre år. Jag ser nu att statsrådet i sitt svar försöker visa handlingskraft. Men jag kan titta på tidslinjen framåt. Tidigast 2018, kanske några månader före valet eller till och med efter valet, kan vi få några beslut på plats. Det hjälper inte de kvinnor som utsatts för misshandel och så vidare. Det är därför jag nämner den utredning som kommer i december. Är det möjligt att snabba på någon åtgärd och komma med den redan i den proposition som kommer i december när det gäller misshandel?

Jag tycker inte att regeringen ger något tydligt besked. Statsrådet säger visserligen att det ska utvärderas. Men samtidigt raljerar det över detta. Jag vill ha besked. När kommer utvärderingen av lagen från 2013? Det är väldigt viktigt vid sidan av det brottsförebyggande arbetet.

Herr talman! Jag tror inte att vi har några meningsskiljaktigheter i sak utan att vi drar i samma riktning. Problemet är: När Liberalerna sitter i regering har de ofta väldigt svårt att verkligen leverera. Då talar jag inte om att leverera utredningar, utan då talar jag om att leverera resultat. Det enda jag kunde se att ni på riktigt hade gjort under de här åtta åren var som sagt den där lilla straffskärpningen från sex månader till nio månader, som ni gjorde den 1 juli 2013.

Jag pekar på att det är mycket viktigare och mycket mer effektivt att gå fram med stora satsningar på brottsofferstöd. Det är precis det vi gör. Det är inte så att vi ligger och väntar och att det ska hända saker och ting om flera år. Vi anslog ökade resurser redan förra året, 2015. Det var 25 miljoner mer till kvinnojourerna. Vi avsatte mer pengar i år, ytterligare 100 miljoner. Vi avsätter ökade resurser till brottsofferjourerna redan i år. Här känner verkligen de organisationerna att det händer någonting. Här blir det verksamhet av det.

I det som sedan kommer blir det en ny satsning på de förebyggande insatserna, och det som Roger Haddad talade om, exempelvis rehabiliteringsinsatser, kan vara en del av det. Där har vi satt av ett utrymme på 900 miljoner kronor från 2017 och framåt, vilket också det är mycket mer än vad den tidigare regeringen måktade med att göra.

Kriminalpolitik måste man se på brett. Man kan inte bara titta på en enda del, utan man måste se på det förebyggande, på lagföringen, på brottsofferstödet och naturligtvis på kriminalvården. Ett problem med den tidigare regeringen var att den var väldigt låst vid antingen antalet poliser eller hur höga straffen var, och man jobbade inte med de andra delarna. Den här regeringen ser till hela spektrumet och hela perspektivet, och därför tror jag att vårt arbete kommer att visa sig vara väldigt mycket mer effektivt än vad ert var.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:771 om sjunkande brottsuppläring

Anf. 16 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag tänker vidta för att skyndsamt vända den negativa utvecklingen vad gäller polisens resultat. Hon har också frågat mig hur jag och regeringen tänker agera för att se till att Polismyndigheten lever upp till de krav som ställdes i polisreformen om en mer närvarande polis som utreder och klarar upp fler brott. Slutligen undrar Beatrice Ask när jag och regeringen tänker se till att Polismyndigheten får de resursförstärkningar som är nödvändiga för att myndigheten ska klara sitt uppdrag.

Det finns inte någon enskild, entydig förklaring till vad det försämrade resultatet i brottsutredningsverksamheten beror på. Sannolikt har det sin grund i flera samverkande faktorer, kopplade både till Polismyndigheten och till förändringar i omvärlden. Polisens utbildning har medfört en stor

påfrestning på verksamheten. Att resultaten försämrats under en övergångsperiod kan därför förväntas. Det finns också tecken på att brottsligheten till sin karaktär har blivit alltmer komplex och tidskrävande att utreda. För att öka kunskapen på området har regeringen gett Brottsförebyggande rådet två olika uppdrag att analysera omvärldsfaktorer som kan ha påverkat resultatutvecklingen i brottsutredningsverksamheten. Uppdragen ska redovisas senast den 15 oktober 2016 och den 1 mars 2017.

Det är mycket viktigt att den negativa resultatutvecklingen bryts. Arbetet med utredning och lagföring måste leverera ett resultat som upprätthåller förtroendet för verksamheten. Att utreda brott är en av polisens kärnuppgifter och måste prioriteras. Det främsta syftet med ombildningen av polisen var och är att stärka polisens förmåga att bekämpa brott. Justitiedepartementet för en nära dialog med polisledningen i dessa frågor. Polismyndigheten arbetar bland annat med att öka resurserna till utredningsverksamheten, utveckla arbetsmetoderna och förbättra teknikstödet. Det är också viktigt att myndigheten vid behov är beredd att göra justeringar i organisationen.

För att ge Polismyndigheten möjlighet att öka sina personella resurser kommer regeringen i budgetpropositionen att föreslå att medel tillförs myndigheten de kommande åren. Regeringen följer myndighetens resursbehov och kommer vid behov att återkomma i frågan.

Anf. 17 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Bakgrunden till de frågor som jag har ställt är naturligtvis det usla resultat som vi ser när det gäller brottsuppleringen. Nya siffror visar att det inte har varit så här dåligt på 16 år. Särskilt gäller det vissa brottskategorier, där man blir väldigt orolig. När det gäller misshandel har det till exempel gått ned från 18,3 procent till 12,6 procent. För skadegörelse ser vi en halvering av brottsuppleringen. Den här listan kan göras väldigt lång.

Det bekymmersamma är att bakom de här siffrorna finns det brottsoffer, människor som har blivit utsatta för allvarliga brott och som rimligen förväntar sig att samhället ska se till att detta klaras upp och att rätt skipas. Det är dessutom viktigt att deras tillit till rättssamhället inte skadas.

Bakom siffrorna finns dessutom förövare som när ingenting klaras upp får signalen att de kan begå brott hur som helst, för det händer ändå ingenting. Det är en utveckling där man släpper kriminaliteten fri, och det är inte någonting som vi önskar.

Inrikesministern säger i svaret att det är komplexa orsaker och att man nu har gett flera uppdrag till Brottsförebyggande rådet att analysera orsakerna. Jag tycker att det är väldigt bra, men vi kan inte sitta och vänta på resultat av sådana här intellektuella analyser i månader, utan det måste hända något. Det finns ju också en del enkla förklaringar till att brottsuppleringen är dålig. Jag kan ta flera exempel: Polisen kommer för sent till brottsplatser. Polisen gör inte adekvata brottsplatsundersökningar. Man slarvar med grundläggande och väl förankrade metoder som finns. Polisen ber vittnen att själva leta efter gärningsmännen, för de gitter inte komma iväg. Polisen struntar till och med i träffar de får när de samkör våra DNA-register med andra länder.

Listan kan göras lång över dumheter eller brister i funktion hos polisens verksamhet. Detta behöver inte analyseras, utan det måste bara förändras. Basrutiner ska användas och fungera, och det är polisledningens och inrikesministerns ansvar att se till att det händer.

Jag förväntar mig konkreta besked från statsrådet Anders Ygeman om vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att säkerställa att man håller DNA-registret fräscht, att polisen agerar när saker händer, att man åker ut när brott anmäls och att man faktiskt kontrollerar saker någorlunda snabbt och inte bara skyller på allt annat.

Sedan får vi så småningom en djupgående analys som kan visa på strukturella problem, och det är bra. Men vi behöver agera här och nu! Jag vill inte se nästa år att vi har den sämsta situationen på 17 år. Tidigare stod Morgan Johansson här i talarstolen och talade om att allt var fel under den förra regeringen. Jag skulle kunna ägna rätt lång tid åt att citera hur han gjorde sig bred över hur snabbt ni skulle förändra brottsuppleringen och hur otroligt fantastiskt det skulle bli om han fick bestämma.

Jag har inte sett någonting av detta. Resultaten sjunker som en sten. Vi är överens om att det här inte är bra. Jag förväntar mig, och tror att alla förväntar sig, åtgärder för att säkerställa att fler brott klaras upp och det någorlunda snabbt.

Anf. 18 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag delar Beatrice Asks oro över utvecklingen. Men jag tror också att jag måste göra Beatrice Ask besviken på en punkt. Jag tror att vi när vi ser det som Beatrice Ask kallar för nästa års statistik, det vill säga statistiken som gäller det här året, kommer vi inte på aggregerad nivå att se någon vändning av brottsutvecklingen. Det beror på att huvudförklaringen till att resultaten fortsätter att sjunka – och de har ju sjunkit under en lång rad av år – är att omorganisationen, den största i modern tid, har skett samtidigt som en rad allvarliga omvärldsfaktorer: det största asylmottagandet sedan andra världskriget, den första gränskontrollen på 20 år och ett förhöjt terrorhot. Det är klart att jag tror att den utvecklingen tyvärr kommer att följa med oss även för det här året.

Jag tror också att Beatrice Ask gör helt rätt när hon inte stirrar sig blind på den aggregerade siffran utan går ned på olika brottstyper. Det är först där vi kan göra en rimlig analys av förklaringar och också en bra analys av vilka åtgärder vi ska vidta.

Ser man på skadegörelsebrottet beror minskningen i väldigt hög grad på anmälningstillströmningen och att vi har bulkanmälningar, högar med väldigt många anmälningar med väldigt svår utredbarhet. Där måste vi jobba tillsammans med dem som gör dessa anmälningar för att de helt enkelt ska kunna göra ett möjligt utredningsresultat. Där befinner vi oss inte i dag.

Tittar vi på andra brottskategorier, exempelvis våldtäkt, är helt enkelt polisens metodstöd och polisens organisation av det arbetet för dålig. Det har också dåvarande Rikspolisstyrelsen pekat på. Exempelvis utreds mord i grupp, medan våldtäkt nästan alltid utreds enskilt. Man är för dålig på att säkra bevis, och på många platser i landet är man för dålig på att bemöta brottsoffret. Där finns alltså stor potential att förbättra arbetet med egna åtgärder inom polisen, och jag hoppas ju att vi kommer att kunna visa att utvecklingen vänder när det gäller ett antal brottskategorier. När det gäller

Prot. 2016/17:4
16 september

Svar på
interpellationer

den aggregerade nivån är vi mer beroende av omvärldsfaktorer, och därför är det svårare att göra en sådan prognos.

Jag delar också Beatrice Asks uppfattning om att det behövs åtgärder. Vi och Moderaterna är överens om att det behöver tillföras mer resurser till polisen, men det hjälper ju inte så länge man inte använder de resurser man har och tillkommande resurser på bästa tänkbara och mest effektiva sätt.

Jag delar Beatrice Asks uppfattning att det finns en betydande förbättringspotential i hur resurser inom polisen används. Det är också bakgrunden till att alla partier i Sveriges riksdag var överens om att genomföra den största omorganisationen av polisen någonsin. Det är en reform som hittills inte har levererat tillräckligt bra resultat.

Vi har rätt att kräva mer av polisen. Det gäller exempelvis polisnärvaron i de mest socialt utsatta områdena. I några områden har det vänt. I Botkyrka är det fler än dubbelt så många poliser i dag som när reformen kom på plats. Men i alltför många områden har det inte märkts någon påtaglig skillnad.

Reformen har året ut på sig att visa skillnad. Men vi måste också vara beredda att ödmjukt se vad som gick bra med reformen och vad som gick dåligt och vara beredda att skruva på den så att den lever upp till målsättningen om fler poliser närmare medborgarna, ett tryggare samhälle och mindre brottslighet.

Anf. 19 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tänkte inte diskutera ekonomin nu – det kan vi göra en annan gång – utan jag vill diskutera den dåliga brottsuppkläringen.

Inrikesministern säger att han inte tror att vi kommer att se en vändning av brottsutvecklingen. Nej, den lär leva sitt eget liv. Men det borde gå att öka uppkläringen, åtminstone vad gäller vissa brottskategorier. Det måste gå att få en vändning här och nu.

Tidigare kunde vi se att kvaliteten i brottsutredningar varierar mycket över landet och även i enskilda polisdistrikt. Best practice skulle givetvis lyfta resultaten hela vägen. Bostadsinbrotten är ett bra exempel på det. På vissa håll lyckas man klara upp många bostadsinbrott medan man på andra håll inte ens gitter åka på larm.

Inrikesministern förlitar sig på Polismyndighetens egna åtgärder. Det är uppenbart att det inte räcker. Det krävs politiska initiativ. Det krävs direktiv från regeringen om vad som ska göras, för annars är risken stor att det inte blir gjort.

Ett exempel i forntid var när vi tillsatte cold case-gruppen och drev på att vi måste titta på äldre brott. Man ordnade en särskild grupp som arbetade med att gå igenom gamla ärenden. Utöver att de lyckades klara upp ett antal brott kom de också med riktlinjer för hur man ska arbeta med mordutredningar på ett bra sätt.

Det är samma sak här. Tillsätt någon som tittar på hur man bäst ska göra för att klara upp fler brott. Vi kan inte ha en situation där resultaten sjunker när det gäller misshandel, inbrott och så vidare, utan vi måste jobba metodiskt.

Jag vägrar acceptera att vi ska vänta på en analys och att det blir ännu sämre nästa år. Folk kommer att tappa tron på rättsväsendet.

När jag ändå har ordet ska jag passa på att ta upp en sak, och det är att Riksrevisionen har kritiserat polisen. I sin årsredovisning mörkade polisen de dåliga resultaten och friserade berättelsen så till den milda grad att Riksrevisionen sa att det var onyanserat. Polisen skyllde på att man har ändrat statistik etcetera.

Ett viktigt besked från ministern visavi Polismyndigheten är: Säg sanningen! Berätta hur illa det är, och tala om vad ni ska göra!

I den stund man inte vågar se problemen utan pratar om omorganisation, analyser med mera händer ingenting.

De poliser som åker till brottsplatser, sitter med utredningar för att reda ut vad som kan ha hänt, lyssnar på vittnen och försöker lägga pusslet måste känna att det finns någon som tycker att det är mödan värt. Om man hela tiden hänvisar till något abstrakt långt borta och till att det nog ändå blir sämre nästa år för att man håller på att möblera om kommer ännu fler att tappa sugen.

Jag vill att våra poliser som är där ute och jobbar och gör dessa utredningar ska känna att vi i riksdagen och regeringen är besjälade av att var och en gör sitt allra bästa, och vi uppskattar det där lilla extra, när man gör det som behöver göras för att brott ska klaras upp. Vi gör det för att vi vill säkerställa att brottsoffer får sin upprättelse genom att brott klaras upp och rätt skipas.

Anf. 20 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Vad gäller det senare vill jag verkligen understryka det Beatrice Ask säger. Vi har trots den sjunkande, på aggregerad nivå, uppleringen väldigt många duktiga polismän som gör ett bra jobb.

När allt fokuseras på de problem som Polismyndigheten har finns det risk att vi skymmer de många goda arbetsinsatser som poliser gör. Vi får hjälpas åt att lyfta fram dem i debatten för att de ska kunna vara en förebild för polisverksamheten i stort. De allra flesta poliser är hårt arbetande kvinnor och män som brinner för sitt arbete och vill lösa brott. De är ofta frustrerade över att de inte lyckas så bra som de själva önskar.

Det stämmer att det finns stora variationer mellan olika regioner och även polisområden. Uppsala är till exempel tre gånger bättre på att klara upp bostadsinbrott än den region som är sämst.

Den granskning som Dagens Nyheter och andra medier har gjort visar att resultatuppföljningen inom svensk polis är för dålig och att möjligheten att jämföra insatser i olika delar av landet är för dålig.

Det är rimligt att vi ur ett trygghetsundersökningsperspektiv, alltså hur trygga människor är, kan följa upp det ned på lokalpolisområden. Det är också rimligt att vi kan följa upp polisens arbetsinsats och brottsupplösning ned på lokalpolisområde för att kunna jämföra siffrorna för faktisk trygghet och upplevd trygghet med polisens utredningsresultat.

Det är dock viktigt att det görs på ett sätt så att vi inte tror att det är siffrorna som är det viktigaste utan den verkliga tryggheten. En av poängerna med den nya reformen är att vi ska kunna göra en bättre brottsamordning och kunna slå till bättre mot stöldlikor och annan brottslighet som rör sig över de olika polisområdena. Då är det viktigt att vi inte har en resultatredovisning som missgynnar dem som faktiskt tar tag i problematiken och gör den viktiga samordningen.

För över ett år sedan gav regeringen Polismyndigheten ett uppdrag att återkomma med förslag om förbättrad styrning och resultatuppföljning. Här finns som sagt betydande förbättringspotential.

Jag stänger inte heller dörren för att återkomma med politiska initiativ i olika delar för att kunna förbättra både utredningsresultat och polis närvaro.

Men i grunden måste polisen ta ansvar för sitt eget resultat. Poliserna ska kunna vara poliserna, och vi måste kunna lita på att professionen gör professionella bedömningar. Får de ett betydande ansvar måste vi också kunna utkräva ansvar om resultatet inte blir det förväntade.

Anf. 21 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det ska inte behövas en DN-artikel för att avslöja att siffrorna som redovisas i en årsredovisning är onyanserade. Det var lite tragiskt, men det kan vi lämna därhän.

Jag är intresserad av vilka åtgärder statsrådet är beredd att vidta för att vi ska få en bättre brottsupplösning och för att vi inte ska ha onyanserade redovisningar av läget och resultatet.

Det är också viktigt att slå fast att om man vill uppmuntra polisernas insatser – och det vill jag – måste uppföljning göras. Det måste också synliggöras när man gör bra insatser.

Det är hela poängen med New York-modellen och arbetet med Compstat. Jag tror inte att man kan kopiera en amerikansk modell och införa den i Sverige rakt av, men de har en poäng i att man lyfter fram resultaten när man i vardagsarbetet synliggör vad som är problem men också hela tiden lyfter fram goda insatser. Man ställer också ansvariga chefer till svars och avkräver dem insatser, resultat och en metodik som leder utvecklingen framåt.

Tryggheten för människor är central. I Sverige känner sig de flesta ganska trygga, för vi har en segregation som gör att det är i koncentrerade områden som folk utsätts för brott mest hela tiden. Många brott begås på koncentrerade ställen, och det gör att den generella statistiken ibland blir missvisande. Det finns människor som är illa utsatta.

Jag tycker att man måste se varje anmälan och varje brott och säkerställa att polisen tar de initiativ som krävs för att klara upp brott. För närvarande verkar det vara alldeles för dåligt med initiativkraften, kreativiteten, nyfikenheten och förmågan att åstadkomma resultat.

Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Beatrice Ask efterlyser konkreta förslag på åtgärder, och jag ska nämna några. Det kommer att komma fler från både Polismyndigheten och den politiska sidan. En del är saker som jag tror att vi kommer att komma överens om, och annat är saker som vi kanske har mer olika uppfattningar om.

Det behövs mer resurser. Även om det inte är hela sanningen gör de yttre påfrestningarna att man behöver tillföra mer resurser till Polismyndigheten. De beskedet kom i budgeten, och jag har presenterat dem tillsammans med finansministern.

Det behövs bättre administrativt stöd till poliserna, både i it-delen och personellt. Polisen anställer nu 600 nya civilanställda, en hel del av dem

på utredningssidan – specialistutredare – och en del i den administrativa stödfunktionen.

I de fall där reformer inte har levererat behöver vi skruva i dem. Det kan handla om fyrkantiga organisationsscheman och om att de nationella avdelningarna i form av HR, rättsstöd och sådant behöver få ett annat utfall i det regionala arbetet – helt enkelt ett större lokalt och regionalt inflytande över den typen av stödfunktioner.

Vi behöver renodla polisverksamheten. Vi behöver föra bort fiskerifrågor så att Kustbevakningen själv kan utreda dessa i botten. Vi behöver föra bort djurfrågor; poliser ska inte behöva auktionera ut får när de borde vara i förorten och förebygga brott.

Vi ska ta bort en hel del handräckning och transporter, som i dag förstör många arbetspass för poliser. De behöver åka långa sträckor, vilket ibland känns väldigt lite meningsfullt. Vi ska göra det möjligt för de myndigheter som behöver handräckning att begära den direkt av Kriminalvårdens transporttjänst i stället för att behöva gå omvägen via polisen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

KOM(2016) 465 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning)

KOM(2016) 379 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Att stödja det förebyggande arbetet mot radikaliserings som leder till våldsinriktad extremism

KOM(2016) 381 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. En ny kompetensagenda för Europa Samarbete för att stärka humankapitalet, anställbarheten och konkurrenskraften

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 september

2016/17:1 Trygg arbetsmiljö inom rättsväsendet

av *Linda Snecker* (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:2 Statsbidrag till studieförbund

av *Eva Lohman* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

Prot. 2016/17:4
16 september

*Svar på
interpellationer*

2016/17:3 Filminstitutet och branschråden
av *Cecilia Magnusson* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 september

2016/17:7 Yttrandefrihet och pressfrihet i irakiska Kurdistan
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:8 Uppföljning av elevers frånvaro
av *Erik Bengtzboe* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:9 Höjning av fribeloppet
av *Tina Ghasemi* (M)
till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:10 Rättsläget för bistånd som vidareförmedlas genom organisationer
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 september

2015/16:1548 Jämställd skolidrott
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1549 Könseparerad skolidrott
av *Boriana Åberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:1551 Moderniserad rekrytering
av *Margareta Cederfelt* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:1556 Validering för tandläkare
av *Kalle Olsson* (S)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1555 Resurser för genomförandet av åldersbedömningar
av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1574 Kommunal ersättning från Migrationsverket
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 16 september

Prot. 2016/17:4
16 september

2015/16:1557 Migrationsverkets skulder till kommunerna

av *Tina Acke* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1558 Migrationsverkets sena utbetalningar till skånska kommuner

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1562 Social housing i Sverige

av *Niklas Karlsson* (S)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 10.12.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ersättare.....	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 4 Svar på interpellation 2015/16:791 om bilateralt samarbete jämfört med Natomedlemskap.....	1
Anf. 1 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	1
Anf. 2 HANS WALLMARK (M)	3
Anf. 3 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	3
Anf. 4 HANS WALLMARK (M)	4
Anf. 5 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	6
Anf. 6 HANS WALLMARK (M)	7
Anf. 7 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	7
§ 5 Svar på interpellation 2015/16:729 om förtryck och våld mot flickor och kvinnor på asylboenden.....	8
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:747 om grov kvinnofredskränkning.....	9
Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 10 ROGER HADDAD (L).....	10
Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 12 ROGER HADDAD (L).....	12
Anf. 13 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 14 ROGER HADDAD (L).....	14
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:771 om sjunkande brottsupplärning.....	15
Anf. 16 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	15
Anf. 17 BEATRICE ASK (M)	16
Anf. 18 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	17
Anf. 19 BEATRICE ASK (M)	18
Anf. 20 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	19
Anf. 21 BEATRICE ASK (M)	20
Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	20
§ 8 Bordläggning.....	21
§ 9 Anmälan om interpellationer	21
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	22
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor	22
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 10.12.	23